

Rok Vad'ovského kostola

„Čas mizne, letia hodiny, ktože ich zastaví...“ sa spieva v jednej piesni pochádzajúcej z východoslovenského Vranova. tieto slová sa nás hlboko dotýkajú najmä vtedy, keď vnímame neúprosný tok času a s ním i tok nášho života. Vianoce, koniec kalendárneho roka a začiatok toho nového, sú práve takýmto momentom. Avšak koniec roka 2024 je pre Vad'ovčanov ešte znásobený skutočnosťou, že sa končí vyše roka trvajúce jubileum, ktoré sme pomenovali Rok vad'ovského kostola. Od Michala 2023, do konca kalendárneho roka 2024, sme si pripomínali a slávili šesťsté výročie založenia kostola v našej obci. Stalo sa tak 10. júla 2024, keď uhorský magnát Stibor zo Stiboríc mladší, podpísal zakladaciu listinu, na žiadosť troch predstaviteľov obcí Vad'ovce, Stará Turá a Kostolné, troch Tomášov. Pri takomto významnom jubileu sa spravidla slávi veľká liturgická i obecná slávnosť, v deň výročia posviacky chrámu. Ale vad'ovský kostol pravdepodobne vysvätený nebol a preto sme nenašli dátum na takéto slávenie. Určite by však nebolo ani správne, ani dobré, aby sme si túto výnimočnú „storočnú“ udalosť poriadne nepripomenuli a neoslávili. Preto vznikol nápad prežiť ako jedno veľké jubileum celý rok. Plán to veľkolepý. Ale ako celý rok naplniť? Neostávalo nič iné, ako sa nechať inšpirovať Božím Duchom a jeho nevyčerpatel'nou fantáziou. A dobrý Boh nás skutočne po celý rok prekvapoval. V r. 2023, na Sviatok sv. Michala archanjela, ktorého meno kostol nosí, zaviala z veže krásna štandarda v stredovekom štýle. Zdobí ju vad'ovská orlica, číslo jubilea a letopočty, ktoré ho vytyčujú. Štandardu vyrobili naše farničky. Doteraz je ona symbolom i oznámením všetkým okoloidúcim, že chrám slávi významné výročie. Tým bol Rok vad'ovského kostola zahájený. Aj keď sa chvíľu zdalo, že okolo kostola nastalo ticho, vo vnútri bol čulý ruch. Postupne sa inštaloval tristoročný organ, ktorý sa dočkal reštaurovania. Profesionálne bola zreštaurovaná organová skriňa i v nej uložený hudobný nástroj. Pri reštaurovaní sa zistilo, že organ má nesmiernu cenu, nielen umeleckú navonok, ale aj zvukovú. Pochádza z dielne organárskeho majstra Martina Zorkovského, ktorého v jeho dobe nazývali „famóznym staviteľom organov.“ Nielen kostol, ale celé Vad'ovce dostali k jubileu krásny a vzácny dar. A ihneď sa to prejavilo. O opravený organ prejavili záujem médiá i umelecká verejnosť. Meno Vad'ovce sa začalo skloňovať po celom Slovensku a prostredníctvom odborných článkov i v zahraničí. Na Slávnosť Ježiša Kráľa neba i zeme, 26. októbra 2023, sme mohli organ slávnostne požeňať. Slávnosť sa konala v preplnenom kostolíku v barokovom štýle a bola spojená s organovým koncertom Evy Molekovej, titulárnej organistky z Národnej svätyne v Šaštíne, absolventky Akadémie múzických umení v Prahe. Tristoročný zvuk nástroja nás všetkých doslova priklincoval k sedadlám. A keď sa z empory organ rozkukal ako kukučka, srdcia nám všetkým zaplavila radosť, veselosť a pocit dobre vykonanej roboty. Aké boli krásne potom Vianoce, keď naše koledy boli sprevádzané takým zvukom! Pani organistka zo šaštínskej baziliky sa do nášho malého organového pozitívu priam zamilovala. A tak prišla znova, na Troch kráľov, tentoraz aj s bazilikálnym zborom, aby nás potešili trojkráľovým koncertom plným krásnych vianočných melódií popretkávaných dojímavou poéziou poetky Hany Valúchovej. Ešte neprešiel prvý mesiac v roku a okolo kostola i v ňom samotnom sa objavili pracovníci Slovenskej televízie, aby natočili reportáž, ktorá bola potom odvysielaná v relácii Slovensko v obrazoch.

Niektoré udalosti jubilejného roka zostali ukryté pred zrakom verejnosti. Boli to rôzne práce, výskumy v chráme i jeho okolí, ale aj tá, ktorá sa odvíjala už pod rúškom nočnej tmy, keď 14. marca prišla do kostola mnohopočetná komisia odborníkov, pamiatkárov ako aj reštaurátori, pani doc. Janka Karapiaková a Janko Valovič, ktorí zreštaurovali organ. Členovia komisie skúmali, prehliadali, pýtali sa, skúšali. Bola to komisia, ktorá rozhodovala o záchrane kultúrnych pamiatok na Slovensku, aby mohli rozhodnúť a oceniť tie, ktoré si zaslúžili titul „Kultúrna pamiatka roka“. Medzi nominovanými pamiatkami z celého Slovenska bol aj vad'ovský organový pozitív. Naše pocity boli zvláštne. Ako by sme boli pred prísnu maturitnou komisiou. Ale potom prišlo oznámenie, že organ bol zaradený medzi dvanásť top pamiatok zo Slovenska. A krátko nato: Organový pozitív vo Vad'ovciach sa stáva Kultúrnou pamiatkou roka! Naša námaha tak dostal ocenenie „Fénix“ s prívlastkom „Mimoriadny počin“ a s finančnou odmenou 10 000 E. Nasledoval galavečer na hrade Slovenská Ľupča, slávnostné prebratie ceny a vysielanie galavečera na obrazovkách verejnoprávnej televízie. Slovenské umelecké osobnosti i authority hospodárskeho a kultúrneho života v televízii, rozhlase a tlači skloňovali meno Vad'ovce.

Tak prešiel marec i apríl s Veľkou Nocou, ba i máj s Turícami. Radosť z vad'ovského jubilea a vytrvalé úsilie osláviť ho, sa preniesla i na deťúrence v Škole. Pod vedením učiteliek vytvorili deti krásne výtvarné diela na tému Vad'ovský kostol. 20. júna bola v Kultúrnom dome vernisáž výstavy prác našich detí. Bola úžasná! Redaktorka celoštátnej kresťanskej televízie Lux natočila reportáž z výstavy, aj s rozhovormi s deťmi. Moji kolegovia i priatelia mi telefonovali s uznaním, aké výnimočné deti máme v našej škole. Škoda len, že na vernisáži sa nezúčastnili viacerí rodičia a príbuzní našich fafrnkov. Škoda, že nevideli ich elegantné dospelácke správanie, keď prežívali svoju dôležitú chvíľu a keď na spôsob skutočných celebrít, s pohárikmi džúsu v ruke, debatovali a hodnotili jednotlivé práce. A s akým záujmom počúvali príhovory i hru na fujare od p. Štefana Suchého! Naozaj škoda, že ste tam neboli všetci. Ale aby ste neboli celkom ukrátení, zverejňujeme tu báseň pre deti od pani riaditeľky *Mgr. Ľubky Nguyenovej Anhovej*, ktorá mala na vernisáži premiéru.

Vad'ovský kostolík.

Vad'ovský kostolík uprostred dediny,
chodia tam na omše celučké rodiny.
Staručký kostolík každého prichýli
už dávno ľudia sa k Bohu tu modlili.

Našli tu útechu, vždy milé slová,
už pred šesťsto rokmi a chodia stále znova.
Nestarni kostolík, navždy zostaň mladý,
máš náš veľký obdiv a máme ťa radi.

Presne v deň, keď bola pred 600 rokmi podpísaná zakladacia listina, sme slávili v kostole omšu za všetkých, ktorí v ňom účinkovali ako kňazi, kostolníci, organisti, ministranti, upratovačky i práčky, za všetkých, ktorí tu akýmkoľvek spôsobom slúžili na Božiu česť a pre

spásu ľudských duší. Naše Te Deum bolo poďakovaním Bohu za týchto 600 rokov, čo stojí Boží dom uprostred našich domov.

Zreštaurovaný organový klenot a jubilujúci stredoveký kostolík si v sobotu 13. júla pritiahli pozornosť medzinárodného hudobného festivalu Historické organy na Slovensku. Večer si sadol za organ ovanový virtuóz Petr Čech z Prahy, organista v chráme Panny Márie na Týne. Kostol zaplnili nielen domáci, ale aj vzácní hostia z kultúrneho a spoločenského života. Sugestívne nasvietený interiér ako i príhovory oficiálnych predstaviteľov medzinárodného festivalu navodil atmosféru kultúrnej udalosti prvej kategórie, ako to býva na významných medzinárodných udalostiach. Ale to, čo zaznelo od maličkého, len šesťregistrového nástroja bez pedálov, to prevýšilo i tie najsmelšie predstavy. Zážitok bol umocnený i vizuálnym kontaktom s interpretom, pretože jeho hru sme mohli sledovať na premietacom plátne. Za takýto večer by sa nemuselo hanbiť žiadne významné mesto, hocikde na svete.

Hneď na druhý deň, v nedeľu, 14. júla 2024 sa na omši zišlo farské spoločenstvo, ale aj hostia z Trenčianskej župy, parlamentu SR i samospráv okolitých obcí. Slávila sa omša za zomrelých členov rodu Stiborovcov, zakladateľov chrámu. Erby Stibora zo Stiboric a obce Vad'ovce inštalované v kostole nám pripomínali 600 rokov dejín kostola. Minulosť a súčasnosť sa tu stretli v okamihu Božej prítomnosti. A my sme ďakovali i prosili o požehnanú budúcnosť. Toto časové rozpätie bolo zvýraznené, keď pri východe z kostola oproti nám kráčala skupina stredovekých rytierov a dám, pod vedením samotného Stibora. Slávnostne odovzdali kópiu textu zakladacej listiny predstaviteľom cirkevnej i občianskej obce vo Vad'ovciach. A popoludní nám predviedli stredoveké umenie streľby z luku i z palných zbraní, výrobu jedál i sviečarske remeslo. V kostole hralo sláčikové kvarteto z Trenčína a v miestnom múzeu boli hodnotné prednášky z histórie. Popoludnie celkom nabité zaujímavým programom nielen pre deti, ale aj pre dospelých. Bolo to tak hutné a obsažné, že by sme všetci aj vysmädli aj vyhladli, nebyť gulášu, kofoly i pivka. Takto sme boli obdarovaní Občianskym združením Vres, Kultúrnym centrom Trenčianskeho samosprávneho kraja a Obcou Vad'ovce.

A blížil sa vrchol, nie však koniec, celoročných osláv 17. júla, Sviatkov sv. Andreja-Svorada a Beňadika. Tomuto dňu predchádzalo zistenie z historických listín uložených v budapeštianskom štátnom archíve. Tam stojí čierne na bielom, potvrdené v r. 1436 samotnou jeho cisárskou výsosťou Žigmundom Luxemburským, že uprostred Vad'oviec stojí kostolík zasvätený pustovníkom Svoradovi a Beňadikovi. Nepodarilo sa zatiaľ dopátrať, kedy a prečo sa kostol premenoval na Kostol sv. Michala. A keďže zasvätenie kostola sa nesmie meniť bez osobitného súhlasu pápeža, ktorý nebol nikdy vydaný, náš kostol stále nesie zasvätenie svätým pustovníkom zo Zobora a Skalky, Svoradovi a Beňadikovi. Táto skutočnosť nadchla slovenského historika a nitrianskeho biskupa mons. Viliama Judáka, ktorý prejavil túžbu Vad'ovce navštíviť. A tak sa aj stalo v samotný sviatok našich svätých pustovníkov, 17. júla. Bola to slávnosť prekrásna. Pán biskup prišiel na Obecný úrad, kde ho už čakal zástup veriacich, mnohí v krojoch. Bola i slávobrána, dychová hudba, cirkevné zástavy. Biskupa Viliama privítala pani starostka i kňazi z okolia. Do kostola sa kráčalo za slávnostných tónov Hradišťanky, v dlhej procesii. Nitriansky biskup priniesol kostolu vzácny dar, relikvie oboch svätcov. Tak je náš kostol duchovne spojený s nitrianskou katedrálou, kde svätci odpočívajú pod oltárom. Čiastočky z nich sú teraz aj u nás. Svätí pustovníci zo Zobora a Skalky, ktorým bol kostol zasvätený, prišli do svojho. Po takejto šnúre slávnostných letných

udalostí, nebolo divu, že sa ľudia pred kostolom pri dychovke rozplesali a rozospievali. Ako nám bolo všetkým spolu dobre!

Napriek slávnostným udalostiam bolo a je treba i pracovať. Pani docentka Karpiaková z Vysokej školy výtvarných umení, spolu so študentmi vykonávala reštaurátorský výskum na mobiliári kostola. Spolu s nimi do ateliérov VŠVU „odletel“ aj sv. Michal archanjel z oltára, aby sa podrobil reštaurátorskému procesu. A keďže sme od Ministerstva kultúry SR dostali aj finančnú podporu na architektonickohistorický výskum, do kostola sa doslova zahryzla pani Dr. Zuzana Zvarová. Výsledky jej výskumu síce ešte neboli celkom ucelené, ale už sa tešíme z objavu gotických okien a muriva, ako aj stôp po niekoľkých požiaroch. Môžeme teda konštatovať, že kostol bol pôvodne vystavaný v terajšej veľkosti.

V takomto tempe a rozsahu bolo jasné, že Rok vad'ovského kostola nemôže skončiť už na Michala 2024, ako bolo v pôvodnom pláne. Preto sme ho predĺžili do konca kalendárneho roka. 8. októbra navštívili náš kostolík všetci kňazi dekanátu Nové mesto nad Váhom, spolu s generálnym vikárom trnavskej arcidiecézy Petrom Šimkom. Pri koncelebrovanej omši sa ani nepomestili okolo oltára, preto museli koncelebrovať omšu aj z chrámovej lode. Bol to zaujímavý pohľad, vidieť to malé sanktuárium zaplavené kňazskými rúchami a počuť ich spoločný hromový spev: „Skrze Krista, s Kristom a v Kristovi, máš ty, Bože Otče všemohúci, v jednote Ducha svätého, všetku úctu a slávu, po všetky veky vekov.“ Po spoločnej omši hrala na organe malý koncert pre kňazov pani Eva Moleková.

Jednou z príčin prečo sme museli jubilejný rok predĺžiť bola aj tá skutočnosť, že nám ochotne sľúbila návštevu a prednášku o Stiborovcoch, známa a obľúbená historička Dr. Daniela Dvořáková. Lenže počas leta mala umožnený vstup do vatikánskych archívov a preto sa jej prednáška musela odložiť až na 20. október. Ale dočkali sme sa. Nedeľné popoludnie s pani Dvořákovou naplnilo očakávania všetkých. A plná sála kultúrneho domu svedčila o záujme, nielen Vad'ovčanov, o naše dejiny.

Ani tmavý a sychravý november sa nenechal zahanbiť. V nedeľu 10. novembra počas neskorého popoludnia zaznel vad'ovský organový pozitív pod virtuóznymi prstami Istvána Nagya, organistu z chrámu sv. Jozefa v Budapešti. Famózný koncert vrcholil vo famóznej improvizácii, ktorá prechádzala od džezu, cez swingové a rockové motívy naspäť do džezu a klasiky. Úžasné! A o dva týždne na to, v nedeľu Krista Kráľa, sme sa preniesli do iného sveta. Do sveta ľudového odevu. Veď k veľkým slávnostiam cirkevným i obecným patrí aj náš kraj. A o kroji a histórii odievania nášho ľudu nám prišla porozprávať slovenská odborníčka č. 1, PhDr. Jana Kucbeľová, autorka nádherných publikácií o slovenskom ľudovom odevu. Chodbu školy zaplnilo obecenstvo a naše zmysly vnímali krásu umenia slovenského človeka, ktorou prejavoval svoje radosti, smútky slávnostné i pracovné chvíle.

Je to už koniec? Skutočne sa chýli ku koncu jubilejný Rok vad'ovského kostola. Ten ďalší, ak bude, bude možno v r. 2124. Snáď sa naši potomkovia niekde dočítajú, že pred sto rokmi sme aj my slávili. Nám už len zostáva zaspievať vd'akyvzdanie Te Deum. Necháme si to na vianočný čas. Plánujeme slávnostné a spoločné poďakovanie na trojkráľové popoludnie. Dúfajme, že sa nám to podarí. Už teraz sa tešíme na Vašu prítomnosť. Chceme si všetky udalosti zhrnúť a pripomenúť aj fotoprezentáciou a spoločným spomínaním.

Ako sa to spieva v tej piesni z Vranova? „Čas mizne, letia hodiny, ktože ich zastaví...“ Veru pominul sa aj rok 2024, rok šesťstého výročia založenia kostola vo Vad'ovciach. Pominuli sa aj slávnostné udalosti. Zostalo nám však veľa práce na obnove kostola, ktorú ešte musíme

zvládnuť. No nakoniec sa pominie aj to a po nás prídu ďalší. Generácie striedajú generácie. Na konci tej piesne sa ale spieva: „, s' a svetlo večné žiari len Spasiteľ na kríži.“ A my by sme mohli dodať parafrázu: S' a večné svetlo uprostred našich domov a rodín žiari kostolík, dom Boží, dom Spasiteľa všetkých nás. A nakoniec, namiesto záverečného amen zvolávam pre všetkých zainteresovaných: VĎAKA!

Mgr. Irenej Ciutti, farár